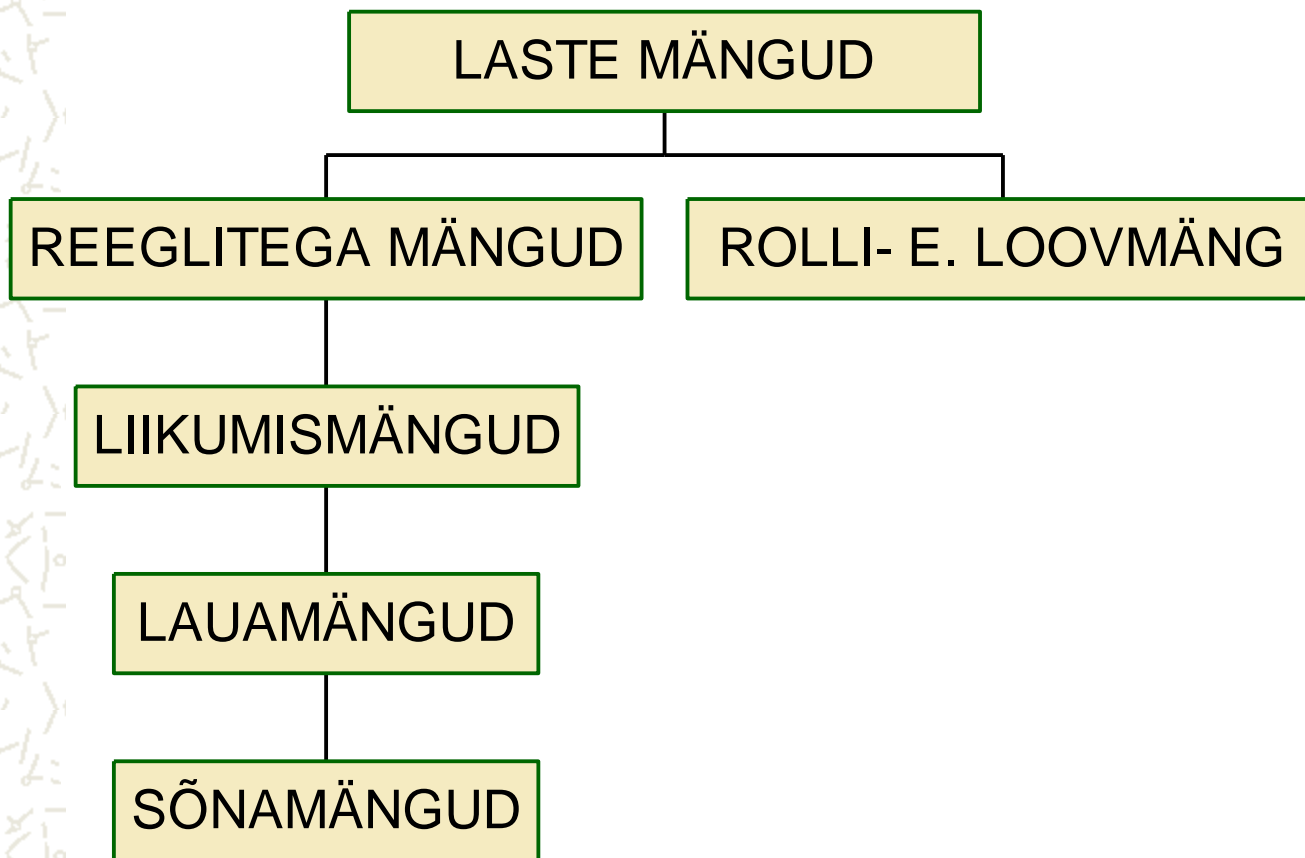

Palun õpeta mind mängima

**Ülle Kuusik M A
2017**

MÄNGUDE LIIGID

Mis on rollimäng?

Rollimängust on eri ajastutel räägitud erinevalt

Mängu on peetud:

- eriliseks instinktiks (S. Freud)
- kaasasündinud vahendiks eluks vajalike oskuste harjutamiseks (K. Groos)
- Töö vastandiks e. eriliseks puhkuseks jne.
- Kõige sotsiaalsemaks nähtuseks laste elus (L. Võgotski)...

Rollimäng sotsiokultuurilises lapse arenguteoorias

Rollimäng on 3-7a. laste juhtiv praktiline tegevus, mille käigus laps võtab täiskasvanu rolli ning suhtleb ja käitub lähtuvalt võetud rollist.

Mängust koolieelsete õppeasutuste õppekavas

1430070 Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus.

Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. 5

ROLLIMÄNGU TÄHTSUSEST

- ☀️ **Motiivide ja vajaduste areng**
- ☀️ **Suhtlemise kool**
- ☀️ **Emotsionaalne areng
(empaatiavõime kujunemine)**
- ☀️ **Koostegutsemine**
- ☀️ **Vaimne areng (tegevuste
planeerimine)**
- ☀️ **Kõne areng**
- ☀️ **Tahtele alluv käitumine**

ROLLIMÄNGU TEKE JA ARENG

- ✦ Esemeline mäng
- ✦ Roll toimingutes
- ✦ Süžeeiline rollimäng

Rollimängu arengust koolieelses eas

Hindamiskriteeriumid (D. Elkonini järgi)

- 1. Mängude põhisisu.**
- 2. Rolli olemasolu ja selle iseloom.**
- 3. Sooritatud toimingute loogilisus**
- 4. Laste suhtumine loogikareeglite rikkumise ja protesti motiivid.**

Rollimängu I etapp (3 – 4a. lapsed)

- ✦ mängude põhisiks on esemetega sooritatavad toimingud;
- ✦ roll on aimatav (laps seda ei nimeta);
- ✦ toimingud ühetaolised, koosnevad reast korduvatest operatsioonidest. Nende tehniline tase pole lapse jaoks oluline;

Rollimängu II etapp (4 – 5a. lapsed)

- ☛ põhisuks on täiskasvanute toimingute kajastamine;**
- ☛ võetud rolle nimetatakse. Tegutsetakse põhiliselt võetud rollist lähtuvalt;**
- ☛ toimingute arv kasvab, loogiline seostatus;**
- ☛ tegevuse loogika rikkumisega ei nõustuta, kuid seda ei põhjendata.**

Rollimängu III etapp (5 – 6a. lapsed)

- ✦ mängude põhisuks muutub täiskasvanute vaheliste suhete kajastamine;**
- ✦ roll määrab ära lapse käitumise ja kõne mängus;**
- ✦ toimingud kasvavad loogilisteks toimingute ahelateks;**
- ✦ loogikareeglite rikkumise vastu protestitakse ning viidatakse seejuures reaalsele elule.**

Rollimängu IV etapp (6 – 8a. lapsed)

- ✦ põhisuiks jätkuvalt inimsuhete kajastamine;**
- ✦ mängu jooksul lähtutakse ühest käitumisliinist, mille määrab ära võetud roll;**
- ✦ toimingute ahelad;**
- ✦ loogikareeglite vastu eksimise suhtes protestitakse viitega reaalsele elule ja reeglite ratsionaalsusele.**

Teisi rollimängu arengu näitajaid

- ✦ Üksinda ja koosmängimine

- ✦ Pikeneb mängu kestus

3 – 4a. mängivad 10 - 15 min.

4 – 5a. mängivad 40 – 50 min.

6 – 7a. mängivad tunde

- ✦ 5 - 7a. lisanduvad fantaasia- ja režissööri- tüüpi mängud

Rollimäng ühiskondlike muutuste tuultes

Uurisn laste rollimängu aastatel 1982 – 2003.

Perioodi esimesel poolel elati NL tingimustes

Tolleaegne õppekava esimene valdkond oli rollimäng ja selle õpetamine

Perioodi teisel poolel muutus laste staatus ühiskondlike suhete süsteemis. Kujunenud muutus tõi kaasa järgmise muutuse – vähenes rollimängu mängivate laste arv ja mänguoskused (Rollimängu mängis 1/3 6-7a.

Miks eesti laste mänguoskus on vähenenud?

✚ Vähenenud on:

- stiihiline mängukultuuri edasi kandumine
- osade lastevanemate keskendumine oma lastele
- sihipärase mänguõpetuse toimumine koolieelsetes lasteasutustes

✚ Kasvanud on:

- meedia ja arvutimaailma negatiivne roll.
- laste vaimne koormus.

● Mis juhtub, kui laps ei õpi mängima?

● Kannatab suhtlemisoskus

● Aeglustub emotsionaalne areng

● Kasvutendentsi näitavad käitumisprobleemid

jm.

Rollimäng ja täiskasvanud

✦ Läbielamata lapsepõlv ei võimalda saada täiskasvanuks

✦ **KÕIK
KÄITUMISPROBLEEMIDEGA
TÄISKASVANUD EI OLE
LAPSEPÕLVES PIISAVALT
MÄNGINUD**

Ringimused rollimängu tekkeks ja arenguks

- ✦ Aeg
- ✦ Ruum
- ✦ Mänguasjad
- ✦ Mängima õpetamine

MÄNGUASJAD

- ✦ Meie lastel on sageli liiga palju lelusid
- ✦ Samas ei osata neid sageli piisavalt kasutada
- ✦ Mänguasjad on liiga täiuslikud ja ei paku võimalust mänguliste asendajate otsimiseks
- ✦ Laste lelude sekka on ilmunud nn. staatusmänguasjad

MÄNGUÕPETUS 1-3A. LASTEL

- ✦ Mänguliste toimingute (seejärel toimingute ahelate) kujundamine jäljendamise teel
- ✦ Nuku ja loomi kajastavate lelude “hingestamine”
- ✦ Rollist lähtuva käitumise kujundamine

- ✦ Rollide vaheliste suhete kajastamine
- ✦ Mänguliste asendajate kasutamine

Õpetamine toimub mängulises situatsioonis jäljendamise kaudu

● KLASSIKALISE ROLLIMÄNGU KUJUNDAMISE ETAPID

● **Õppekäik**

● **Vestlus nähtu-kuuldu põhjal**

● **Teabe kinnistamine kujutavates tegevustes**

● **Mänguasjade läbimängimine**

● **Mänguvahendite valmistamine**

● **Täiskasvanu ja laste koosmäng**

täiskasvanu täidab mängus pearolli

täiskasvanu osaleb mängus kõrvalrolli kaudu

laste iseseisev mäng

Rolli arenemise astmed

- 0 – rolliks valmistumine (valiku tegemine mõttes)**
- 1 – rolli võtmine (õpin seda)**
- 2 – rolli mängimine (teen seda, mida õpetati)**
- 3 – rolli loomine (lisandub isiksuse eripära, üleliigne jääb ära)**

**Mina olen politseinik. Püüan
kõik pätid kinni**

Aga mina teen kõik terveks

Kirjandust lugemiseks

1.Ü. Kuusik. Söö-söö nukuke! (lk. 16 – 18)

Mina olen ema (lk. 47 – 48)

Rollid elus ja mängus (lk. 66 – 68)

Osav mängija (lk. 89 – 90).

**Väikelaps.(Kuidas kasvab ja areneb 1-5a.) Pere ja Kodu
erväljaanne.AS Ajakirjade Kirjastus. 2005.**

**2. Ü. Kuusik. Rollimäng koolieelses eas. Haridus 1-2 .2006. Lk.
40 – 42.**

**3. Ü. Kuusik. Rollimängust ja selle oskuste kujundamisest.
<http://koolielu.ee/pg/info/readnews/83683>**